

30.9.2024

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Maatalousjaosto

Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto, kirjallinen lausunto 2.10.2024

Asia: HE 109/2024 vp - Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Pyydettyä lausuntona valtion talousarvioksi vuodelle 2025 Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

- Metsäteollisuus ry korostaa, että METKA-rahoituksella on myös jatkossa varmistettava metsien laadukas ja ajantasainen varhaishoito turvataksemme metsien tulevaisuuden kasvun.
- Metsäteollisuus ry muistuttaa, että vapaaehtoiseen suojeluun ja ennallistamiseen kohdennetun rahoituksen lisäksi tulee varmistaa riittävä rahoitus kattaviin arviointeihin koskien puun saatavuutta, työllisyyttä sekä suoria ja välillisiä vaikutuksia arvoketjuun.
- Metsäteollisuus ry painottaa, että väylämaksu tulee säilyttää nykyisellä, viime syksynä hyväksytyllä tasollaan vuoden 2027 loppuun saakka. Yli 70 % kertakorotus väylämaksuihin on toteutumassa erittäin huonoon aikaan, koska merikuljetuksiin on kohdistumassa myös EU-päästösäätelyn myötä kustannuspaineita. Korotus osuu lähes kaikkeen Suomen harjoittamaan tavaroiden ulkomaankauppaan.
- Metsäteollisuus ry on erittäin huolestunut vähäliikenteisten tieverkkojen toimintakyvystä ja pitää perusväylänpidon kohdistuvia leikkauksia erittäin valitettavina. Metsäteollisuudelle tärkeä vähäliikenteinen tieverkko on täysin riippuvainen rahoituksen määrästä, sillä pääväylien kunnossapito priorisoidaan vähäliikenteisten ohi. Tilanteeseen ei saada muutosta yksinomaan määräaikaikaisilla lisäpanostuksilla, vaan tienpidon ohjautumisen periaatteita tulee muuttaa paremmin huomioimaan näiden teiden merkitys elinkeinoelämän kuljetuksille.

Yleinen talouspolitiikka

Talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 88,8 mrd. euroa, mikä on 0,9 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä pienenee ennusteen mukaan 3,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuodelle 2024 arvioidusta 3,7 prosentista. Sopeutustoimista huolimatta vuoden 2025 talousarvioesitys on 12,1 mrd. euroa alijäämäinen, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Julkisyhteisöjen velkasuhteen ennustetaan olevan noin 84 prosenttia vuonna 2025.

30.9.2024

Velkasuhteen vakauttamisen ohella hallitusohjelman talouspolitiikan tärkein päämäärä on saada Suomen talous kasvuun käynnistämällä työllisyyttä ja kasvua vauhdittavia rakenteellisia uudistuksia.

Metsäteollisuus ry pitää hyvänä hallituksen päätöstä ryhtyä talouspolitiikan suunnanmuutokseen. Myös investointiohjelman käynnistäminen on aiheellinen ja hallituksen teollisuuspoliittisen kokonaisuuden toteuttamisen yksi kulmakivi.

Elinvoimaiset metsät

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osalta valtionavustuksiin kohdentuu säästöjä 8,5 miljoonaa euroa. Metsäteollisuus ry ymmärtää sopeutumistoimien tarpeellisuuden, mutta haluaa samalla muistuttaa metsätalouden pitkäjänteisyydestä sekä erityisesti varhaishoidon laadun ja ajantasaisuuden merkityksestä metsien tulevaisuuden kasvulle. Tästä syystä METKA-kannustejärjestelmän määrärahat taimikoiden ja nuorten metsien hoitoon tulisi turvata.

Vapaaehtoisen luonnonsuojelun (METSO, HELMI) tehostamiseen ja yksityisrahoitteisen luonnon ennallistamistyön lisäämiseen kohdennetaan noin 1,8 miljoonaa euroa. Rahoituksella vastataan EU:n ennallistamisasetuksen voimaantuloon sekä varaudutaan muun muassa vanhojen metsien suojeluun. Metsäteollisuus ry painottaa, että myös ennallistamisasetuksen vaikutusarviointeihin tulee ohjata rahoitusta. Arvioinneissa tulee selvittää perusteellisesti ennallistamisasetuksen vaikutuksia puun saatavuuteen, työllisyyteen ja talouteen, ja ne tulee tehdä hyvissä ajoin ennen päätöksiä ennallistamistoimista.

Metsäteollisuus ry pitää lisäksi tärkeänä rahoituksen kohdentamista metsäbiomassoja koskevaan tutkimukseen sekä kasvihuonekaasuinventaarion seurantajärjestelmän kehittämiseen.

Puurakentamisen edistäminen

Metsäteollisuus ry pitää hyvänä, että toimia rakennuskannan energiatehokkuuden parantamiseksi ja rakennuskannan elinkaaristen hiilidioksidipäästöjen pienentämiseksi jatketaan esimerkiksi rakentamislain sisältämän uuden rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvo-ohjauksena. Metsäteollisuus ry kannattaa myös tavoitetta rakentamisen kiertotalouden edistämisestä, mutta korostaa, että puupohjaisten rakennusmateriaalien kierrätyksen ja uudelleenkäytön mahdollistamiseksi on osoitettava riittävät julkiset resurssit. Erityinen huoli koskee puupohjaisten rakennusmateriaalien kierrätystä ja uudelleenkäyttöä, joiden mahdollistaminen vaatii esimerkiksi julkisten TKI-resurssien kohdentamista alan kehittämiseksi.

Väylämaksut

Väylämaksut nousevat vuoden 2025 alusta niin, että valtio tulouttaa maksuista 34 miljoonaa euroa vuotuista lisätuloa. Nykyhetken aluskäyntimäärillä tämä tarkoittaa yli 70 % kertakorotusta väylämaksuihin.

30.9.2024

Väylämaksu suoritetaan, kun kauppamerenkulkua harjoittava alus saapuu ulkomailta suomalaiseen satamaan tai siirtyy Suomen sisällä toiseen satamaan. Korotus osuu lähes kaikkeen Suomen harjoittamaan tavaroiden ulkomaankauppaan. Viime kädessä korotuksen maksajina ovat ulkomaankauppaa harjoittavat yritykset, heidän asiakkaansa ja Suomi itse.

Valtion tuloutustavoite on väylämaksujen osalta asetettu mekaanisesti, eikä se huomioi taloussuhdanteen vaikutuksia aluskäyntimääriin. Korotus on toteutumassa erittäin huonoon aikaan, koska merikuljetuksiin on kohdistumassa EU-päästösääntelyn myötä kustannuspaineita, joiden vaikutus lähivuosina on jopa 500–600 miljoonaa euroa vuositasona.

Korotuksen sijaan väylämaksu tulisi säilyttää nykyisellä viime syksynä hyväksytyllä tasollaan vuoden 2027 loppuun saakka. Näin väylämaksujen ennakoitavuus säilyy nykylain voimassaolon ajan. Vuoden 2027 loppuun mennessä on myös paremmin arvioitavissa, millaiset kustannusvaikutukset merenkulun päästövähennystoimista aiheutuu. Samalla saadaan arvokasta lisäaikaa arvioida ja uudistaa väylämaksujärjestelmää kannustamaan ulkomaisen aluskaluston ohjautumista Suomeen.

Perusväylänpidon rahoituksen riittävyys ja infrahankkeet

Perusväylänpitoon ehdotetaan vuodelle 2025 noin 1,5 miljardia euroa, mikä on noin 70 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Metsäteollisuudelle tärkeä vähäliikenteinen tieverkko on täysin riippuvainen rahoituksen määrästä, sillä pääväylien kunnossapito priorisoidaan vähäliikenteisten ohi. Vähäliikenteisille teille suuntautunut rahoitus ei ole viime vuosina vastannut tienkäyttäjien odotuksiin ja paikoin tiet ovat jo niin huonossa kunnossa, että ne rajaavat ympärivuotista pääsyä leimikoille. Tilanteeseen ei saada muutosta yksinomaan määräaikaishankkeilla, vaan tienpidon ohjautumisen periaatteita tulee muuttaa paremmin huomioimaan näiden teiden merkitys elinkeinoelämän kuljetuksille.

Vuodelle 2025 on ehdotettu valtuutta ja määrärahoja useille hallituksen investointiohjelman mukaisille ja uusille hankkeille. Esimerkiksi metsäteollisuudelle tärkeän Karjalanradan toteuttamiselle on esitetty 10,5 miljoonaa määrärahaa ja 90 miljoonan euron valtuutta edistämään Lappeenrannan liikennepaikan kehittämistä sekä kaksoisraidetta Luumäki–Joutseno-välillä. Luumäki–Imatra-rataosuus on nykytilanteessa vilkkaimmin liikennöityjä yksiraiteisia rataosuuksia. Päätös on hyvä ja edistää vähäpäästöisten raidekuljetusten käyttöä metsäteollisuudessa.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja